

ACC. N:R M. 10822:1-118.

Landskap: Småland Upptecknat av: se svaren!
 Härad: Dir. häraden Adress: _____
 Socken: " socknar Berättat av: " "
 Uppteckningsår: 1947-48 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hälsömtak (sva a° LMF 62.) s. 1-118.
 Albo hd. s. 1-18. Uppvidinge hd. s. 112-115.
 Aspelands hd. s. 19-20. Vicks hd. s. 116-118.
 Hånsjöbäcks hd. s. 21-24.
 Kungälv hd. s. 25-40.
 M. hd. s. 41-42.
 N. Tjörns hd. s. 43-46.
 N. Vedbo hd. s. 47-66.
 Norra Uppvidinge hd. s. 67-70.
 Lerede hd. s. 71.
 Lunnarbo hd. s. 72-95.
 S. Möre hd. s. 96-103.
 S. Tjörns hd. s. 104-106.
 Vicks hd. s. 107-111.

Blyerts-
tekn. o. dyl.
fickvård

Skriv endast på denna sida!

220

205/203 c

Acc. n:r M. 10822: /.

LUF 62

221

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Alles* *ark*Socken: *Hjöklinge*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Ederne Gleason*Adress: *Hjöklinge* ✓Födelseår och födelseort: *1880 Hjöklinge*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. *Numrera svaren efter frågorna.* Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Ja halmtak**Ja**Nej*

*Minst 80 % av alla bodugäcks tak äro av kolven
samma förfärdigande nu som för 10, 20, 30 år sedan*

M. 10822: 2.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

Fortlöpande söm

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

Långhaken läggs väl redan sgs med ståltråd
Tåpjen var följande mest använda men fanns ej
en skyddskyl med hål i som boden

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

Järtes i

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

Björkveden och roffas

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M.10822:3.

Nej

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täcket även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Kalvbruket i allmänhet i stället samt
befrias från löst hus

Det är väl så det förhåller sig att det täcket
på den gamla taket

Ja
Skägget samt
ja på lodergårdar

Stamma ryggs på annan användning
laskolue på vilken lades hugg
det är ett sätt att laga sådant som
kan medel koluen och två sty

M. 10822: 4.

Har ej sett detta

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkämparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

Ja läkt som bestod av ^{runda} ~~runder~~ [?] ~~av~~

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Nej

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Ja

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

Landarb. hemma på denna gård

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Ja pedlar

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

223

205/204 b

Acc. n:r M. 10822: 57

LUF 62

222

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Albo* *nrk*Socken: *Härby*

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn: *G. V. Andersson*Adress: *Härby Söderg. Gästorp* ✓Födelseår och födelseort: *1912 Härby: församl.*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkärpar?

Svar:

1. *Halmtak*
2. *Bundna med järntråd för c:a 30 år sedan användes björkvidjor*
3. *Slagtröskad råghalm på runda läket som hålles kvar med så kallad raft genom att stälktåd trådes från raft till läket*
4. *a för närvarande 80 procent.*
- d. *så gott som allmänt*
- 5.

M. 10822:6.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

7. Först användes en hofsbräda som halmen lägges mot. för att få det jämt och fast. sedan fortsättes bindningen läkt efter läkt

8a. Nål för trädning av tråden mellan läkt och raft samt diobräda för att få stubben jämn

b. Nej

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

" Nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

12a För tröskades den med slagor och repades.
ren för grönt vasserna användes även
tröskad på långhalmsverk motrederna

b s

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

13a nej

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

b. Klippes med sax.

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

d Nej

14. a. Hur ryggas taket?

14a. Först lägges häng sedan lägges isar
utöver hängen varefter halmen trödes
under isarna b. s

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15 3 st brukar arbeta samtidigt en bieder
ut halmen en tröder träd och en kommer
efter och drar till träden så snart
det går.

M.10822:8.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-darna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16. Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17. På runda läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18. Nej

19. Är Ni villig att eventuellt be-svara ett utförligare frågeformu-lär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19. Nej

20. När och var har Ni varit verk-sam som taktäckare?

20. Jag har inte varit verksam som taktäckare men varit behjälplig vid mina egna tak

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6) Båda delarna.

7) Numera breds halmen på läket av 25-30 cm. mellanrum. Över på halmen läggs en smal kraft (takbäpp) som bindes fast till läket med en 60 cm. mellanrum. Inga kraft behövs vid fortlöpande söm så kallat "sy fast halmen".

8) a) En 30 cm lång trästicka, ^(s.k. nil) spetsig i ena änden och försedd med ett mindre hål i den andra för ställningen. Dessutom rävar, skärbräda och knivar för putsering.

b) En s.k. rake (60 cm lång, bräda, 15 cm bred och försedd med raffer.) Denna rake nyttjas till att stuka halmen uppåt så taket blir slätt. Någon putsering med kniv förses om ej på den tiden.

9) För det första behövs en ställning c:a 50 cm under takets underkant. Från denna ställning täckes så långt man nådde. Sedan upplades en s.k. "kryppis" försedd med stötar nedifrån marken. Denna kryppis flyttades sedan uppåt så fort det behövs. På denna kryppis befinner sig de som arbetade på taket.

10) Se under fråga 8. a och b.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11) Nej.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12) a) Halmen skall vara rensträdd och fri från
böss och grönt. Denna rensning utföres för hand.

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

13) a) Endast sällan täckes på gamla tak.
Vanligtast är ju att den gamla halmen borttages.

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b.) Ja.

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c) Skäres med tenis i rätt vinkel mot taksidan

c. Hur behandlas taksägget?

d) Ja.

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14) a) Ett tjockt lager av halm utbreddes över
hela takryggen och däröver spännes ett vanligt
hönsnät som fäster i vindskidorna och utmed
hela taksidorna.

14. a. Hur ryggas taket?

b) Man sticker in halmviskor i hålen och
fastbinder dessa. Vid större hål i taket täckes
på vanligt sätt.

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

15) Det behövs vanligen 5 man. En går före
och breder ut halmen, sedan kommer 2 man
och binder fast den och så behövs det 2 st
hantlangare

M.10822:12.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

16) Nej. Har aldrig hört talar om detta

17) Endast på läkt.

18) Ja, för en 100-150 år sedan fanns halmtak även på boningshusen men som sedan utbytt mot s.k. torvtak. Detta har jag hört av gamla personer

19) I denna sak har jag uttalat vad jag vet och hört och har inte något ytterligare att tala om.

20) Sedan år 1922 har jag täckt halmtak inom minst ett 10-tal socknar i Allbo härad och Östbo härad i Jönköpings län.

21) Ja. Skattbrukare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

223

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Allbo kb

Socken: Lekaryd

Uppteckningsår: 1948

Skärbrada "dribrada"

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagträskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande? 30 procent
 - b. för 10 år sedan? 35 "
 - c. för 20 år sedan? 45 "
 - d. för 50 år sedan? 50 "
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Endast halmtak
 halmen bindes numera med galo järntråd 18
 för 40-50 år sedan användes vridna björkvedjor
 Lös halm hos mig vederligt inte använt utan
 endast slagträskad råghalm och långhalmskräcka
 d.v.s. kräcka med s. k. långhalmskräcka
 Bland det mindre jordbruket förekommer halmt.
 gamla allmänt omkr. 50 procent däremot större
 gårdar har övergått till annat material
 Numera anv. sågade ribbor 1" x 1/2" färs
 runda käppar s. k. softar

M. 10822:14.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Vi använder s.k. vidjor av stältsäd
halmen lredes ut på lätken, så lägges
den sågade ribban på, och lindes fast vid
lätken med vidjan

1. mål av trä för varje bindare i drivbräda
samt 1 liekniv att skära tak och
takskäg

Nålen användes till att ta vidjan med
som det kallas, drivbrädan användes
när man skär taket att hålla fast
halmen när man skär taket jämt
så att inga svackor uppstår, samt
liekniven att skära tak och
takskäg med. Denna metod har
använts här de senaste 50 åren med
den skillnaden att det användes då
bjärvidjor i s. på nu stältsäd att binda
halmen med.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

Möjlig en ett par lätta skor är lämpligt när man för övrigt ligger mjukt på den fastbundna halmen.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

Slagfröskad halm behöves i regel inte göras något vid, däremot bör maskinfröskad buntarna upplösas och kort-

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

laga all löshalm så att endast ren halm täckningen utspås ett gammalt tak användes när alltid när före kommit

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt? Ja.

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

När takvidan är färdig spännes en linna sedan skäres takskägget efter den Ja. i enstaka fall har det förekommit

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

Innan taket putsas pålägges ryggningen man bryter halmen på mitten sedan läggs på till ryggningen för samma tjocklek som takvidan i övrigt. som sedan fasthålls med rundplaner, eller korsnät.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

I regel 4 man 1 täckmästare 2. bindare samt 1 handlangare

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-
darna till fäste för takkåpparna?
Var och när brukades detta?
Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt
eller på ravel (raff)?
18. Användas (användes) dessa tak
även på boningshusen? *nej*
19. Är Ni villig att eventuellt be-
svara ett utförligare frågeformu-
lär (som i så fall honoreras om
så önskas)?
20. När och var har Ni varit verk-
sam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke?
Vilket?

Har alltid hört talas om att
sådant skett.

Taket lägges på runda åsar som
utgår läkt på ladugården det är i
regel 12 tum mellan varje läkt, nu
böjer täckningen att binda fast kalmen
i andra läktet från takstället räknat
s. k. kopsen. när man brett ut kalmen
jämt lägges på en förut nämnd ribba
som fastbindes med s. k. vidja nu-
mera två stältråd med ett avstånd
av cirka 60. cm avstånd mellan
varje vidja. Så fastsätter man att binda
i varje läkt tills man kommer till ryggen.
I handtak i Leborgs socken
fag är för övrigt småbrukare

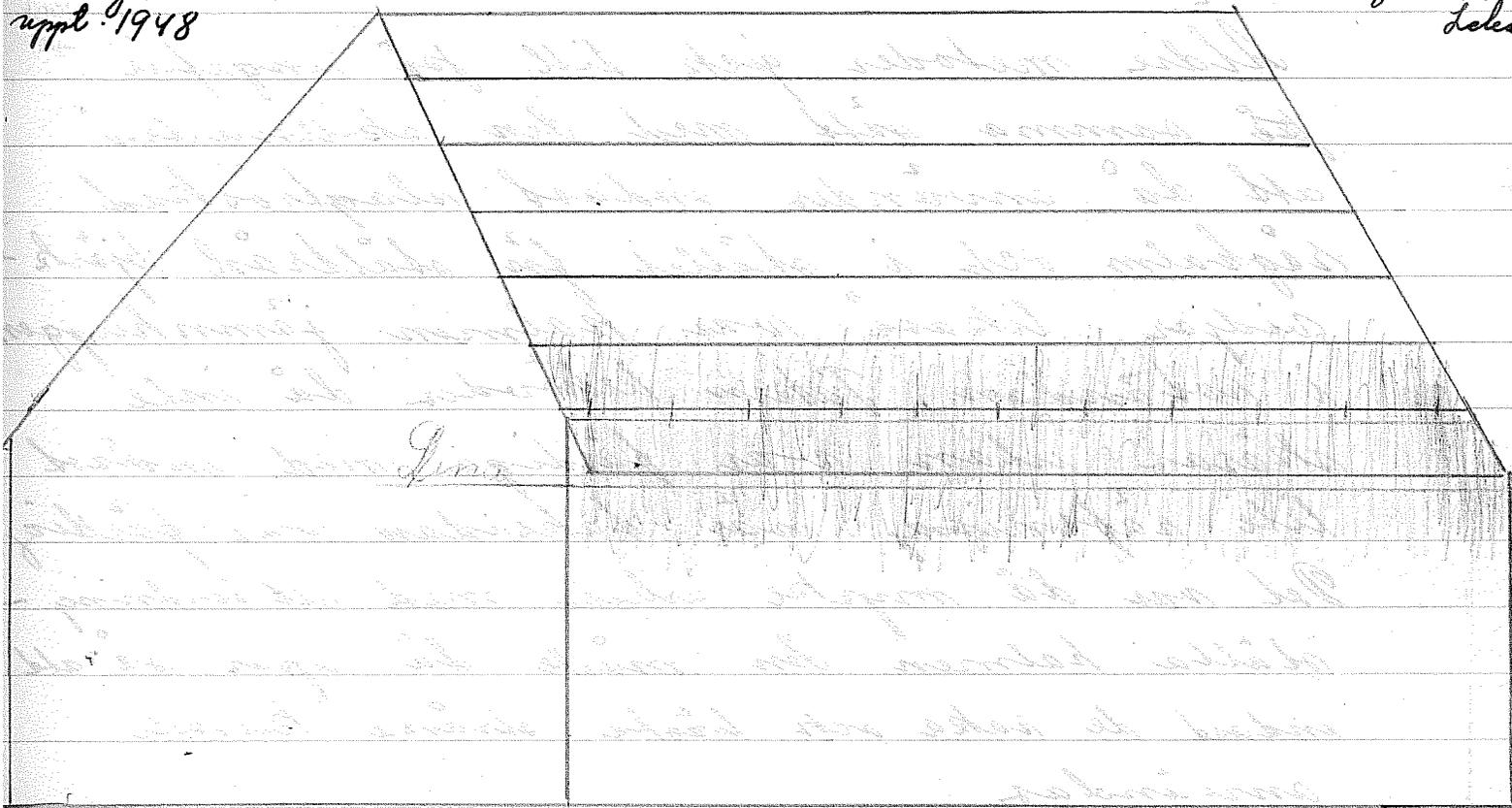
forts. sid. M. 10822:17-18.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma
format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så
snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

Förvald
Albo ed.
Lekaryds m.
suppl. 1948

M. 10822: 17.

svan Isorjesson
Lekaryd 18 B. Alvesta
f. 1886 i
Lekaryd

Arbetsordning vid täckning av halmdak:

Först avlägsnas den gamla halmen, sedan uppsättes ställning. Så börjar då täckningen med ett tjockt lager med kalm nederst å taket enligt teckningen, som förbindet ^{med} 1 meter långa stältror där när man först pålagt ribban som på försk. språket kallas raft. ribban och vidjerna äro markerade med röd. På så sätt fortsätter täckningen med bindning i varje läst tills man kommit till ryggningen, det är att märka andra bleket går med nästan lika långt som det första, så att takskegget blir tjockt. Varje sådant blek pållas en flaska.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Vänd!

2
Äldre metoder gick till för ungefär
på samma sätt med den skillnaden
att då användes endast slagkröskad
råghalm och i stället för stälkräd björk-
vidjar, likaså var halmen jämnhuggen
i rotändan. Taket behövdes då inte
skäras utan var färdiga med endast
lite råfsning när baksidan var färdig.
Det var då mycket arbete med att iordning-
ställa halmen den måste då repar så att
endast de raka och bästa stråna kunde
användas.

275

213/213d

SS801

Acc. n:r M 10822:19.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: SmålandHärad: Asplands klm△ Socken: Vissarum & JandaUppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: Kon. Prof. Karl W. KarlssonAdress: Misterhult, Vissarum ✓Födelseår och födelseort: 1888, Vissarum.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d. v. s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Nj, vasstak har så visst hört alltid gammalt. När sådana ^{halm} tak gammalt, voro de s. k. bindetak och bundna medelst vidjor och takspåret vid undertakket som utgjordes av raft, lagd å takstolarna. Halmen slagtröskad.

a. inga
b. något rustaka
c. " " "
d. cirka hälften av ladugårdstak täckta med halm.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Enn någon laktäckare, på vis jag vet, ej
finns kvar, kan jag ej besvara örniga
frågor.

249

209/218a

SS801

Acc. n:r M. 10822:21.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Handboöds Mu*Socken: *Högsby*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Fabian Jansson*Adress: *Ståthult Beriga* ✓Födelseår och födelseort: *1876 Ellärunda**Blu, ett meddelande (acc. nr 10891:33) fr. N. Hoopsby t. W.*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkällor?

Svar:

i Högsby socken vet jag inga om för cirka 50^{år} sedan tokte vi tak i Ellärunda sk. halmen bands vid underlaget med vidjor. På den tiden var det slagtröskad halm som bands av pålagda trä källor. på den kalle 10 procent för närvaran inga nya tak med halm

på den tiden träkällor, nu användes ståltråd

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

nej

en man att bre ut, en man efter att jemna ut en på insidan att sticka upp vidjan

nu använder de stältråd i stället för träkäppar och binder nu med stältråd

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

för slagtröskades nu användes särskilda tröskmärk

~

13. a. Täcket även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

ny halmtak kan läggas på ett gammalt tak utanpå

Beskäres och rensas när det är färdiglagt. Skäres jämt i foten med hie eller annan kniv. nya hus förekommer icke vad jag vet

14. a. Hur ryggs taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

ryggas nu för tiden med halmtak med halmtak

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

3 a 4 man i ett lag se 6-7!

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-darna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

nej

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raff)?

lägges på långa stänger

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

inte i vår trakt

i Mörklunda socken finns flera halmtak (som kan nämnas)
 f. d. Bankdirektör Wilhelm Botstén Tjulunda Mörklunda
 Hemäg. Sigvard Jonsson Tjulunda Mörklunda
 m. fl. (till påseende om så önskas)

adres

"

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

har varit bejäflig i Mörklunda socken förv.

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

mitt yrke är Hemmansägare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

205

130/208 od

SS801

Acc. n:r M. 10822:25.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Strömberg Län

Härad:

Stång Härad

Socken:

Nöbbels

Uppteckningsår:

1948

Uppgifterna lämnade av

Namn:

H. A. Sten

Adress:

Wänens Nöbbels ✓

Födelseår och födelseort:

1880 Furuby
Sömanlig Brok Län

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagträskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

ett pro
2
1/2

Svar:

Järnhalm ej vass
 ja
 för vidjor nu järntråd
 ej löst pålagda

Till att påskålls halmen på ryggingen

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens *dialekt*.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

ny
kläna ribbor lades över halmen
mitt över underläkten och bindes
med galvaniserad tråd

En björkkrok utom en björk
som passade att nedtrycka
den övra täckribban mot undre
takläkten medan bindningen
pågick så att halmen kom att
ligga fast.

Avståndet emellan underläkten
16 tum mitt i mitt på läkten

jag känner ej annan redskap

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

nej.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

beredes med att kortsortera alla fina particklar o ogräs så halmen blir ren

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

när rågen är mogen och slagtröskad och buntad är bäst

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

nej

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

ja om det skulle blive vackra Tak rättskäres

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

ja på ytterhus på Boningshus ej Halmtak

14. a. Hur ryggas taket?

med halmen som böjes åt båda sidor

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

my och vänt
j vänt

fastkåles

med träkrampor med pinnar till att lägga takisar på så kallade skataisar

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

3 man kan utföra det En man utbreder halmen jämt o vänt en ^{man} hjälper med fastbindningen en bär halmen

SSRM.10822:28.

ej känt

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

på fastsatt läkt på spanten

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

nej

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

ja om det är så det kunde vara till någon nytta ej betalt även 1937 här i Nöbbelö

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Före detta Byggnästare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

186

126/209 bd

Acc. n:r M10822:29.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: *Småland*Namn: *Ernst Rinaldo* ✓Härad: *Konga kb*Adress: *Dångebo*Socken: *Södra Sandjö*Födelseår och födelseort: *1881 Almehöde*Uppteckningsår: *1948**Vass beskars !?*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. *Nej*
2. *Ja*
3. *Nej*
- 4a. *Ungefär 5% för närvarande.*
- b. *Vasstak finnes ej några*
- c. *Ungefär 20%*
- d. *" 40%*
" 60%
5. *Ja det brukar allt vara det vanliga*

M.10822:30.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

6 Nej

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

7 Reffen bindes med stältråd, och sedan lägges åter ett nytt lager med halvt 4" tjockt, och så fortgår det ända upp till ryggningen.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

8 Säg, sax, hammare, och en välgjord träpinne med ett hål i ena änden.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

9 Nej

9

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

10

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11 Endast skor med gummisula

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12 Halmen häklas så att alla strån ligger åt samma håll; och ogräs bortresfes.

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13 Vasstak finnes här inga. Vassen skördas på vintern, hugges med hie och bindes med halm.

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

13 Vasstak beskåres med knive. ?

c. Hur behandlas takskägget?

c Det klipptes med en stor sax

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

d Nej det förekommer ej på vår trakt

14. a. Hur ryggas taket?

14a På ryggingen lägges ett höckat lager lös halm, sedan pålagges ett stältråds-

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

mät 2 m bred som bindes i raftarna

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

b Om det ej är förstort stoppas det fullt, och bindes enbart med stältråd

15 3 man går bäst, 2 man på taket och en bär upp halm och är behjälplig vid behov.

M. 10822:32.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkällarna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16. Det har aldrig förekommit på denna plats

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19. Här har inte förekommit så många olika sätt att jag kan ge några större upplysningar

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20. Endast i södra Småland

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

21. Snickare, Storgsmakare.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

185

126/209 b

55801

Acc. n:r M. 10822:33.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Konga Härad *Krb*

Socken: Södra Sandsjö

Uppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: Johan Albert Carlsson

Adress: Holmahult Dångebo ✓

Födelseår och födelseort: i Södra Sandsjö den
16 maj 1881

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. *Numrera svaren efter frågorna.* Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. halmtak användes numera i mycket ringa utsträckning, vasstak finnas inga.
2. halmen bands alltid medelst vidjor vid underlaget fans ej vidjor att tillgå användes järntråd.
3. Nej.
4. alla tak var bundna,
 - a. alltid
 - b. " } missföretänd
 - c. "
 - d. "
5. takkraft användes alltid

M.10822:34.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

6. Nej.

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

7. halmen breddes först ut på underlagsläkten eller åsar som dem vanlige kallades sedan lades bindläkten och häftades med bindvidjan sedan sköts halmen till vattenfall med en dertill gjord reflad trädspade sedan låstes eller knöts vidjan fast så att man ej kunde draga loss någon halm,

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

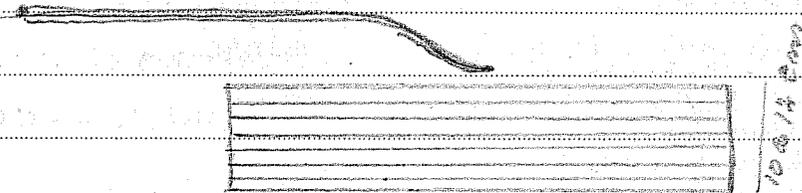
8. endast en dertill gjord reflad trädspade,

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

b. nej icke mig veterligt.

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

9. känner ej till andra redskap än det som nämnts,

75 centimeter

10822:34

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

10. här på orten ingenting känt om olika redskap,

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11. Nej ej känt.

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

12. i mitt hem användes endast slagtröskad halm till tak denna bereddes medlts en grov räfsa som var fäst i väggen här räfsades allt skräp bort så att endast de rena strån blev kvar och stöttes jämn i ändan så väl att buntan eller halmklippan kunde stå när den var färdig.
skörden skedde i vanlig ordning.

13. a. Täcket även (eller endast) utanpå det gamla taket?

13. endast i enstaka fall täcktes utanpå det gamla taket vilket skedde i brist på halm.

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

b. nej endast hofsen kliptes då taket var täckt.

c. Hur behandlas takskägget?

c kliptes,

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

d förekommer högts sällan nu för tiden här på orten.

14. a. Hur ryggas taket?

14. medlts halm som bands med stänger.

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

b har icke förekommit vad jag vet

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15. man var i regel 3 man vid en halmtäckning.

M. 10822:36.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-darna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16 inte här på orten,

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17 taket lades på runda läkt.

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18. ej här på orten de närmsta var Blekinge och Skåne.

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19. ja i den mån jag kan.

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20. endast ikring min hembygd i ungdomen.

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

21. har egen fastighet. ordf. i kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse samt nämndeman.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

184

126/209 bd

Acc. n:r M. 10822:37.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Vinga

Socken: S. Sandsjö

Uppteckningsår: 1947

Uppgifterna lämnade av

Namn: Hilding Carlsson

Adress: Bot 18 Himmåla ✓

Födelseår och födelseort: 1920 S. Sandsjö

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d. v. s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) I min trakt finnes fortfarande kvar några halmtak.
- 2) Alla halmtaken äro "bindetak" och bundna med vidjor och järntråd.
- 4) Man får räkna med att dessa bundna tak utgör i procent räknat a) för närvarande 40% samt för 10 år sedan ^{n:a} 50%.
- 5) Takkäppar användas till alla taken.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

- 6) Några isolerade band används icke.
- 7) Mitt tillvägagångssätt vid bindningen är den, man tar först och lägger på takbjörnen ("raffen") och därefter tar man in järnträd och sätter i täcknålen, samt förer dem samma genom halmen under läkten och upp över takbjörnen igen samt drar åt kraftigt.
- 8) Redskapen är täcknål, täckspade och sax. samt tång att klippa järnträden med.
- 9) Täcknål är av trä c:a 60 cm. lång. I ena ändan är den något böjd och spetsad samt ett hål för järnträden. Täckspaden är c:a 1,5 m. lång ^(och) av trä. Den utgörs av ett skaft 90 cm. långt samt jäkva spaden som är räfflad med c:a 1 cm. djupa hängvägande räfflor. Spaden är 25 cm. bred. Saxen som används har samma konstruktion som en vanlig trädgårdssax. 10) Nälen används för bindningen. Täckspaden för slåtande av halmen, saxen för klippning av takbjörnet.

M. 10822:39.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11) Vid täckningen använder jag inte några vantar, knäputor eller särskilda fotbeklädnad

12. Hur beredes
a. långhalmen?

12.) Långhalmen beredes så, hösträgen slagtröskas och hopbundtas i stora kottar ("buntar")

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

Till varje "bunta" ca 10 kärvar. Halmen släts ut ganska väl och ingen lör ouglubunden halm inultagas. I en del fall förekommer det att man skär stubben jämn med en yxa etc.

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

13) Knappast allting täcker man utom på det gamla taket.

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

b) Taket beskärs inte när det är färdiglagt

c. Hur behandlas taksägget?

c) Taksägget ^(med) klyppas in sax vilket är därtill

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

avsedd. d) Halmtak läggs även på nya hus i något fall.

14. a. Hur ryggas taket?

14) Taket ryggas så, man tar lös halm och

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

bruder ut den så gott det går, samt överdroggen densamma med ett 2 m. brutt nät (vanligt trassnät).

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15). Antalet arbetare som fordras är 2 möjligen 3.

Om man bruder ut halmen och den andras eller

M 10822:40.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskudarna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

de andra binder takkåpparna ("raftarna", smäl. uttryck) 16.) att man borrar hål i vindskudarna för takkåpparna förekommer icke.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17) Taket läggs på läkt.

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18) Halmtaken användes icke på boningshusen.

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19) ? Kanske!

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20) i min hembygd

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

21) Skarbänkare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

284

218/128 ab var ej utreknad!

Acc. n:r M. 10822: 4/.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till
 Landskap: Småland
 Härad: Mo
 Socken: Bondstorp
 Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av
 Namn: Kom.-ordf. Sven Johansson
 Adress: Ekornahult, Månsarp. ✓
 Födelseår och födelseort: Bondstorp 1904

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d. v. s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Nej.

Under de senaste 20 åren har det ej förekommit halmtak

c. Högst 3 %

245/125 d

Acc. nr M. 10822: 42.

LUF 62

279

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Mo

Socken: Källeryd

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn: Janne Wennblom

Adress: Egehult, Källeryd

Födelseår och födelseort: 1887 Källeryd

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

För 75 a 100 år sedan äro halmtak väljiga å ladugårdarna, nu ha de helt försvunnit. då de företomma bands halmen vid underlaget medelst vidjor, i näst enskaka, i senare tid då fackning med halm företomma med järntråd.

303⁴

227/2236

Acc. n:r M. 10822:43.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: V. Tjust

Socken: Östra Ed

Uppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: Amtryd Stenfor

Adress: Sjöbjörns

Födelseår och födelseort: 1868. Östra Ed.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Obs - sprötet underifrån
Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Nej!
Vid tiden då halmen eller vasstak fanns var dessa i regel bundna medelst björnvijor.

Halmen var alltid slagtröskad.

0
0
0
100

ja!

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Obs!

På halmen lägges en s.k. spröla, underifrån stickes utvändigt av vidjan upp, lägges över sprölan, och lindskete och bindes om en stark stång. Den sprölan lägges in i varje halva på en stycke stång. Inga andra redskap än händerna.

Nej, ej vetterligt!

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

Fingering, särskilt!

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

Med slayträrkas med en, två eller tre man, beroende på tillgången av halv. Vassen skäras med sic på ~~huden~~ vintern och förvaras under isen till sommaren för att pilagras.

13. a. Täcket även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas taksägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

I regel tas det gamla taket bort, men i berisl på halv förkom är det ett nytt tunnare lager halv lades på det gamla.

Nedre kanten renskas med sic eller kalnkörv.

Rebecklippas

Förkan någon gång på mindre ladugård och loppstuga för ca 170 år sedan.

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

Med lös träckhalv efter bickräsk där överpå en spjal-
gind.
Sittas in med slayträrkat halv.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

I regel 3 st. någon gång 4 st. Inom arten fanns alltid ^{någon} som var den vid taktäckning som anmodades. En kan säga att andra delar. En mycket ansvarfull arbete som taktäckning bli bra och jämt.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

Naj!
Okänt!

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

På raft!

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Take inom Östra Est!
Min väl på andra håll!

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Trattar om 80 år kan jag ju svara på en annan frågeformulär om så passar.

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

Lagustårn!

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Lantbrukare (p.d.)

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

302

227/2056

Acc. n:r M. 10822:47.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Nova Uddebo. gk

Socken: Adelöfs

Uppteckningsår: 1948.

Uppgifterna lämnade av

Namn: Sture Johansson

Adress: Adelöfs gård Adelöf.

Födelseår och födelseort: Fälby 1896.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. *Numrera svaren efter frågorna.* Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Nej.

4a. 0%

4b. 0%

4c. 0%

4d. 0%

M. 10822:48.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Växlar halmtaks täckare finns ej i min samling.

7. Se svar under N: 6.

8. Se svar under N: 6.

9. Växlar på denna ej kända.

10. Se svar under 9.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täcket även (eller endast) utanpå det gamla taket?
 - b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
 - c. Hur behandlas takskägget?
 - d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
 - b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M.10822:49.

11-15. Skurva ej besikas på några tak
täckas ej finnes inom församlingen
och några halmtak ej färdiglagt
ett 50 tak är.

SS901

16-21 De ror under 11-15

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-darna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

223/2080

Acc. n:r M. 10822:50.

LUF 62

2926

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Norra Vedbod

Socken: Askeryd

Uppteckningsår: 1948.

Uppgifterna lämnade av

Namn: Ludvig Andersson

Adress: Reddeby, Askeryds Hyttby

Födelseår och födelseort: 1887. Hjorted socken
i Kalmar län

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. I min hembygd finnas både halm- och vasstak.
2. I äldre tider var halmen bunden vid underlaget med vidjor och senare i spånadstiden var den bunden med snören av limgarn av blånar och linanfäll. Under senare tiden bands halmen med galvaniserad järntråd.
3. En sådan metod känner jag inte till.
4. För 50 år sedan var i min hembygd

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

ang. 20% av yllekvarnen täckta med halmtate. Dessa ha under rensat tid kommit mer ut brukt. Nu finns det blott ett och annat kvar.

5. Ja. (Vi kallade takhjäpnarna för täckspråk.)

6. Vidjorna voro alltid förarbetade och knippade. Garnet och tråden användes också knippade. Men ullar av garn och tråd kunde ännu användas. Dessa fingo då knippas av vid varje bindning.

7. Vidjor bindas på samma sätt som man binder en linteärne, men den varsa ändan böjes och stickes ned i halmen, för att de övre lagren skall bli säta. Garn bindes med vanlig knut. Järntråd snos med lång. När täckspråken bindas, packas de så hårt det går mot underläppen

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täcket även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas taksägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10822:52.

och då användas i vissa fall knäret eller vänster län medelst stolar just när man står på båndet.

8. Vid täckningen användes följande redskap: yxa, hack, kniv, säg, lång, bors, klapp-trä, hammare, kätting, räfsa och brädgäddorax.
10. Räfsan och saxen användes till putsning av skägget på taket, yxa och klapp-trä användes till att jämnhugga halmen vid foten genom att sitta yxa under halmen och slå rätt över ryggen, tills halmen gick av. Ett bättre sätt är att hugga halmen jämn, innan den påläggs och packas mot ett fotbräd. Yxa, hack och kniv användes vid beredning av vidjor och täcksgrät; säg och bors vid lur- och vindskivsbredning; lång vid järnträdsberedning; kättingen vid fotstånans uppläggning på taket.

M. 10822:53.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskejderna till fäste för takkjäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.
17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?
18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?
19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?
20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?
21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

11. Vid järnthädbindning var handskar lämpliga. Snäputor användes i somliga fall, men det vanligaste sättet var att man satt över täcksjötet och med vänster lår packade, samtilligt som bantet knöts. Som fotbeklädnad användes träbottnade skor, evär dessa voro mindre kala än lådskor. På senare tid användes gummibottnade skor.

12. a) Y äldsta tiden bereddes halmen med slagtröskning. På senare tid användes långhalms tröskan, varvid masken släpps i på tvären, och till man står och lar annor halmen och binder den i hövar så fort. Långhalms tröskan användes även vid beredning av halmmattor för västhus.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

b) Vassen skördas tidigt på hösten eller senare samtilligt med rågen och bindas i kårvar. En del kårvar byts på mitten, när den är färsk, och hängas över stång eller tåld under torkningen, som redan användes till hursäckring.

13 a) I vissa fall kan det täckas på det gamla taket, beroende på hur det gamla ser ut. Då måste emellertid de gamla täcksplåten tas bort.

b) I äldre tider beskars det, när det var färdiglagt, i senare tider jämnhöggs halmen före täckningen och sattes mot fotbrädet.

c) Jagstägget putsas med det råsa och trädgårdssax.

d) Ja. På forminneshus användes fotfarande halmtak.

14. Till sist viktes halmen över ryggen och fästes redan med slån, som uppbärs med det högsatta slånor, en på vardera sidan av takåsen, vare de två dubbar inslås, som håller slånorna.

Antalet sidans bero på slannans och takets längd.

b) Ett söndrigt tak lagas på samma sätt som ett sticktak, d. v. s. man sticker under halm i taket och binder sedan med nya täckspind.

15. Antalet man varierar allt efter takets storlek. På ett större tak användes 8-10 man. Då har man i regel en yngre man på insidan av taket, som sticker upp sidjan av gammalen eller junnträden.

16. Ja. Denna metod är den mest äldsta. Den förkastades emellertid beroende på att vindskivans livslängd var ungefär $\frac{1}{3}$ av takets. Då denna metod innebar att binda halmen i kanten, blev halmen lös i kanten och for för vinden, när vindskivan ruttade ner. Jag känner även till två yngre metoder, men den äldsta metoderna var den bästa och efter värd materialtillgångar gnackligt och smidig. Alla dessa metoder äro svåra att så här

föreläsa men kan vid en eventuell fortsatt
underhandling redogöras för.

17. Vidjebundna tak var alltid lagda på raft,
enär skarpare brött inte var bra. Helm-
bunden med garn- eller järntråd kan godt
läggas på lämpligt vägat lätt.

18. På brinningshus var dessa tak kvalitetslösa
på grund av eldfaran.

19. Ja.

20. I slutet på 1800-talet till 1909. I Helmar-
län i Småland. År 1908 på Longy Island
i New-York samt i min hembygd senast
1936.

21. Lantbrukare.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

För dessa upplysningar önskar jag
en ersättning på 25 kr, enär det här
tagit min arbetstid i anspråk.

Redeby, Stokropps Kyrkby den 23/2 1948

Högaktningfullt

Lut. B. Andersson

223/208 C
223/208 C

SS305

Acc. n:r M1 0822:57.

LUF 62

291

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*

Härad: *Norra Wedbo 704*

Socken: *Åskeryd*

Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Karl Andersson*

Adress: *Ågersryd Åskerydsbyrå ✓*

Födelseår och födelseort: *1884 V. Ryd ögl.*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. *Nej*
2. *På den tid halmtaken voro brukliga i Småland voro de bundna av råghalm medelst vidjor*
3. *Nej*
4. *För närvarande finnes mig verketigen ingen Åskeryd socken inget halmtak*
5. *a. Nej*
6. *Nej*
7. *ungefär 2%*
8. *" 10%*
9. *ja*

223/208C
223/228C

58307

Acc. nr M1 0822:57.

LUF 62

291

Uppgifterna hänföra sig till

Uppgifterna lämnade av

Landskap: *Småland*

Namn: *Karl Andersson*

Härad: *Norra Wedbo 704*

Adress: *Agersryd Askerydskyrkley ✓*

Socken: *Askeryd*

Födelseår och födelseort: *1884 V. Ryd ögl.*

Uppteckningsår: *1948*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

Svar:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

1. *Nej*
2. *På dess tid halmtaken voro brukliga i Småland voro de bundna av råghalm medelst vidjor*
3. *Nej*
4. *För närvarande finnes mig veberligen ingen Askeryd socken inget halmtak*
- b. *Nej*
- c. *ungefär 2%*
- d. *" 10%*
5. *ja*

Björns M. 10822:57a

Kärmed för jag värdsamt översända
prägeformuläret, jag är ej någon
fackmästare, men jag har rivit
gamla hus samt varit fackta
med halva, och på grund därav
fått en viss insikt i huser
fackningens skett.

För ytterligare konsultans
i berörda spårsmål får jag
värdsamt hänvisa till Herrig
Herr Hedwig Andersson Redberg
Åskerydskyky

vilken är specialist på att
lägga och binda halvbak.

Åskeryds Åskerydskyky den 17/2 1948
Högskoleingenjör
Herr Andersson
Framvägningsaff.

- 6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
- 7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
- 8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
- 9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
- 10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Fortlöparende söm

7. De kalufets som jag rivit, har varit lagd kaluf bunden vid pafften med vidjor i fortlöparende söm, samt på källaren en spröta över pafften uttill med ett i sämpnen.

8. Vanliga sedan smickningen stulfärs, användes i regel endast knivar och hammare.
s. k. skräyt.

9. Täckvärl för linnegarer, barn. yxa. knivar vanliga hällknivar. huggyxa, keesknack, samt även s. k. skräyt.

10. Täckvärlen för att göra linnegarer genom halven, borek att göra hål i träramarna till ryggingen, yxa eller hatch att hegga vidjor & sprötar med knivar att greva ut och vässa. vidjans ena ända skäras att hegga till skäppet jämt med.

M. 10822:60.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindske-darna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16 Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17 Taket lades på raft.

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18 Jäme vad jag har mig bekvämt.

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19 Då som jag nämmt i början ej har varit med vid läggning av kaluckak, jag har endast sett hur det varit gjort då jag varit gamla hus som varit täckta med kaluck.

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

Jag kan härmed lämna uppgift på person som är specialitet på området nämligen: Herr Leodwig Tullersson Redberg Aspers väg Lyby.

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

20 Ingen städes då det gäller kaluckak
21 Ja

OBS. I Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

223/206 c

Acc. n:r M. 10822:61.

LUF 62

290

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Nara Vedbo Jön*Socken: *Bälaryd*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Jens Wärfeldsson*Adress: *Ryckonäs, Andely ✓*Födelseår och födelseort: *1880 Bälaryd*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. *Numrera svaren efter frågorna.* Frankokuvvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takäkäppar?

Svar:

Nej

—

—

—

—

—

—

—

För 50 år sedan finns kanske något halmtak. Träkningens metod är ej bekant. Nu finns icke några halmtak.

297

225/2066-207a

Acc. nr M. 10822:69.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: SmålandHärad: Nova WedboSocken: FrimarydUppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: Harl G. LindAdress: SundultsbrunnFödelseår och födelseort: 1888 U. S. K.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Nej.

Halmen var bunden vid underlaget medelst vidjor.

a. Inga.

b. - " -

c. - " -

d. 5 %

SS 10822:63.

- 11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
- 12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
- 13. a. Täcket även (eller endast) utanpå det gamla taket?
 - b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
 - c. Hur behandlas takskägget?
 - d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
- 14. a. Hur ryggas taket?
 - b. Hur lagas ett söndrigt tak?
- 15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

a. Halmen var slagtörskid.

a. Täcket även utanpå det gamla taket

SS M. 10822:64.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindske-darna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

Lades på raft.

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Nej

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Nej

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

Har ej varit verksam som taktäckare.

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

226/2006

Acc. nr M 10822:65.

LUF 62

298

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Nöje Åsbo*Socken: *Linderås*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Arne Gustafsson*Adress: *Ekekulla, Linderås. ✓*Födelseår och födelseort: *1877, Linderås.*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Torde nog finnas å en mindre ladugård.
2. Voro nog i regel bunda vid underlaget med vidjor.
3. Till taktäckning användes enbart slagtröskad halm.
4. Se ovan under 1. G. å 0.1 %
 b. " 0.2 "
 c. " 0.5 "
 d. " 1.0 - "

N. Vedbo hd.

224/206 a

Acc. nr M: 10822:66.

LUF 62

294

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: N. Vedbo

Socken: Lommaryd

Uppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: Simon Johansson

Adress: Lommaryds-by

Födelseår och födelseort:

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Jag som Lommaryds kommun finner ej och har inte förkommit på många år något sådant tak med halm, därför det är främmande för mig hur detta arbetet utföras.

Lommaryds-by den 23 feb. 1948

Simon Johansson
ordf. i

Lommaryds Kommunalnämnd

234

207/205d

Acc. n:r M. 10822:67.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Karriödinge kb*Socken: *Örneshöga*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Robert Karlsson*Adress: *Högstjärnet Örneshöga ✓*Födelseår och födelseort: *1895 Vederslöv*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns ä Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d. v. s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan? *25%*
 - c. för 20 år sedan? *50 "*
 - d. för 50 år sedan? *100 "*
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Halmtak

Äldsta metoden är halmen (Tappkannas) fastbunden medelst ljärkraftas huggna med yxa ä ena sidan, fastbundna med ljärskidjor. Senare metoder sågade ribbar 1" x 1" fastbundna med stälbräd. Färdhammer ä en fastsättning med enkelt ställ. Så fast som de gamla taken bli odugliga bytas de ut mot med annat material. Här användes bligen hyvlade taksticker på senare ären Lamma eternit

M.10822:68.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Halmen fästbindes vid underlaget med raff. a. stältsad cirka 60 cm auständ Halmen utredes lagom tjäckt, ungefär 8 kg. på kvadraten. Rafften 1" x 1" reila lägges över. med en särtill höjd järnten genomföres stältsäden som följt efter fastgöres på rafften.

En höjd järnten spetsad med hål i spetsen i vilken järnträden fästes när den föres igenan taket.

En vanlig häcksax med vilken takskägget klipptes jämt.

För övrigt ägdes vanlig sm. verktyg till att tillverka s.k. hänger trä runda åsar 8 till 10 cm diameter som borraras ihop i 25 cm isrän äure ändarna Dessa hängas sedan över ryggen med auständ från varandra cirka 1.80 cm i dessa iharras 3 st dubbar på varje sida till att hålla långgående åsar som i sin tur fasthåller rygghalmen

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

Nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

Bästa fakhalmen fick man genom
slagtraskning, segrades sedan genom en grav
räcka.
smiändes ej här omkring

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

Nej

Ja

Halmen skjutes ner cirka 30 cm nedanför
åsen varefter det klipptes jämt i vinkel mot
tak

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

Halmen bäjes över ryggen från bäda sidor
Fasthålls med åsar eller stältrådmät

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

Genom instjufning av halmen eller stäckas

Tre man. nr. 1 bereder halmen nr. 2

bindar & nr. 3 bär upp halmen.

M. 10822:70.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

*Lägges på runda åsar cirka 30 cm
avstånd från varandra*

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Har ej förekommit i min tid

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Ja.

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

i Vederstäv. Bergunda. Ormesherga

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Byggnadsmästare a. Lantbr.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

220/213 d - 214 c

Acc. n:r M10822:71.

LUF 62

286

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland.

Härad: Bovede *Muu*

Socken: Pernskulla

Uppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: Artur Pernskull

Adress: Tute Pernskulla V

Födelseår och födelseort: 1899 Pernskulla

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Å denna trakt har ju en lång tid
synd tillbaka ej funnits några
halmtak*

189

127/127ab - 128/127cd

Acc. nr M. 10822:72.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Sunnebo Krb

Socken: Göteryd - Bjäteryd - Trasteryd

Uppteckningsår:

Uppgifterna lämnade av

Namn: John Emil Danielsson

Adress: Våra berga Göteryd

Födelseår och födelseort: 1889 i Göteryd

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d. v. s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Halmtak

För bands halmtaket fast vid underlaget medelst vidjor, manera sig det med järntråd.

Slagtröskad halm, som hölls kvar med käppar.

För allmänt på utkus.

För närvarande 25 proc

För 50 år sedan allmänt, även på boningshus

ja

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

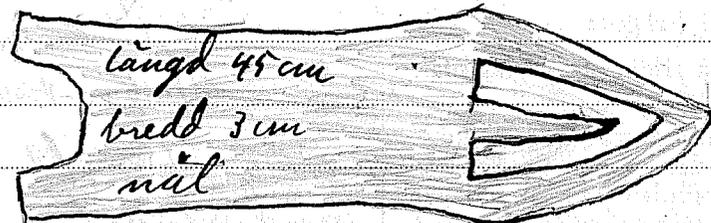
SS 10822:73.

Numera galvaniserad täcktråd
Halmen breder på underlaget (läkt)
och bindes fast med träden

järnnål. Hopsen klipps med sax

Täckraka

undersidan reflexad
längd 15 cm bred

Träden trädes på denna nål och
trädes genom halmen och fages om
läkten, samt trädes upp igen
o träden kryptes ovanpå läket

Krypis användes till stöd vid
täckning

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

Ja

12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

Långhalmen skördas o buntas samt jämningges

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas taksägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

Ja
Ja

Klippes jämt
Nej inte nu på senare tiden

14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

Gräshalmen buntas o bäres upp på taket o breder ut på taket, samt bindes fast med isar. Halmen stoppas in under det gamla taket o fastbindes.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

3 man. En breder ut halmen på taket den andre syr med nålen o den tredje är under taket o sticker upp nålen.

590 M. 10822: 75.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

Ja för mer än 40 år sedan i Hä Flammeda

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

Halmen lades på läkt, och raftens bands ovanpå fast med vidjor

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Inte nu på denna orten

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Nej

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

I fyra församlingar

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Ja
Lantbrukare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

199

129/128d - 129c

SS801

Acc. n:r M. 10822:76.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Länland*Härad: *Lännebo* *nr 6*Socken: *Fätteryds*Uppteckningsår: *47*
19

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Nils Jakob Ell*Adress: *Skult Fätteryd*Födelseår och födelseort: *1881 Fätteryd*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*Ja halmtak**de är det mesta bundna med järntråd i mestalla fall med vidjor**de är få**30. 40. procent**60 "**70 "**hä gott som 100% på något i mesta del*

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

M 0822:47.

fortlöpande sömm i subtila fall liksom
fäst bröstet halmen sedan ^{med klappas} sops man
och samtidigt jämnas halmen till sitt
tydligt?

s. v. mål som är uttald af trä

för längre tider så användes trävidiger
i band fäst halmen så fästes halmen
löst sedan bröstades jämt med en
s. v. slätbräda att jämma taken med

S 400822:78.

msj

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

klippas på en så agras försiktigt sedan läggs den jämnas med en rygg

båda sätten

bara vid hafssten
det klippas jämnt
i enstaka fall

med såg halva som hänges över
och borden med X tråkors borden dit fast

2 à 3 man

M. 10822:79.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrat hål i vindskejderna till fäste för takkjäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

det har jag ej sett

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

nej

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

ja

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

10 år i Trälsten omkring

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Landtjänst.

OBS.! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

193

128/126 c

SSMU
Acc. nr M. 10822:80.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland och Östergötland*Härad: *Sunnarbo*Socken: *Traryd*Uppteckningsår: *1948**värmland*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Johan August Johansson*Adress: *bot st 299 Strömsvärbrak*Födelseår och födelseort: *1881 Göteryd* ✓

Svar:

- 1 *Ja halmtak*
i femton är vidjor senare i 35^{år} stältråd
nej har aldrig täckts med vass
- 2 *nej*
- 3 *nej*
- 4 *60 procent* " "
70 " " "
80 procent endast på uthus
- 5 *Ja vid bindning med vidjor*

M. 0822:81.

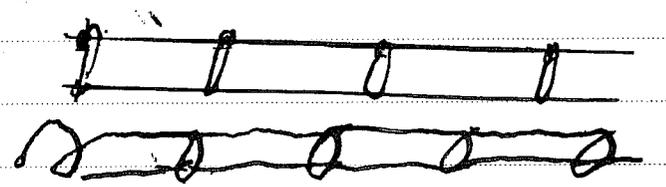
6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

6 nej

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

7 med vidjan

stältpåd

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

8 brädskyffel

käckhända

jämte sax

användes af andra

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

te men själva har jag ej använt den

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

9 i vanligt tal kallades den käckrata den var 80 centimeter lång 15 bred räflad på undersidan

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

10 Vid användande af vidjan voro dessa. mestadels af björk omkring 1 meter längd användes takkärvar alltid när vidjan användes eller på vanligt sätt takraftar de som använde raka deef taket för att få det jämt. Jag lade ut halmen för få hand, där blev inga ojämnheter Jag har haft stor ärfarenhet i att käckra

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas taksägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

5 M. 10822:82.

11 okej

12. Hälst slugtröskad men äfven tröskad på långhalmtröskan, men då borde den hälst rensas utt det sämsta af halmen

I skåne strax intill Spannarps Station med omnejd täcktes jag halmtak i tre årdär använde jag utslutande vetealm tröskad på vanlig ångtröskan hesthalmen sorterades ut af halmbalarna för hand

Taksägget afskäres då det är färdiglagt Sedan när taket är uppbundet packas lös halmen i buntor på ryggingen och breder utt och bindes antingen med ståltråd eller lagges afven med ryggingstråd. Sedan räfsas taket väl och putsas af med klippning af sax

13 mycket ofta täckes ofvare gamla tak äfven lagning af söndriga tak gör gamla bra

M.10822:83.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16. Har aldrig gjort det, ej heller sett det på något ställe

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17. på läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18. I småland förekommer det ej i skåne har jag ofta läst på boningshus

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19. Ja om så önskas

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20. I Göteborgs Traryds och Hamneda socknar och som förut är nämnt i Skåne

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

21. Landbrukare i 45 år husbyggare i 50 år
Nu är jag anställd Läckare i Skönsås bruk
pappersbruk och hädalag

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

206

201/123

SS 80⁺ Acc. nr M. 10822:84

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Sunnebo Krb

Socken: Wra

Uppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: Axel Nilsson

Adress: Akerbergshuset

Födelseår och födelseort: 1889. Wra

~~A~~
~~4~~

A

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. Halmtak

2. Ja. bundna med tråd

3. Flar ej till några sådana

Inte lätt att ange några procent för närvarande finns det ju en hel del och för 10-20 år sedan var det ju mycket allmänt och för ändå längre eller 50 år var det väl nästan 100 procent

M. 10822:85.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

7. Till bindningen användes Tråd

8a. För nål som man kan göra av en Tråbit annars finns det att köpa järnnålar och så en mycket enkel kniv av en bruten lina att skära med till tråd

8b. En s.k. "Raka" har jag hört talas om men ej själv använt.
Jag är ingen yrkesfärdig.

10. Nämln att linda fast Tråden med och kniven att skära Tråden lite när det är färdiglagt

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

12. Hur beredes
a. långhalmen?

b. vassen?

När och hur skördas den och hur förvaras den?

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

c. Hur behandlas takskägget?

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

11 Inga särskilda kläder men på fötterna fast med gummiribbor för halmen är hal
12 Flästråg som får växa till magnad skördas och tärkas på bästa sätt och tärsko ja för var det endast ett sätt slagträsk men numera går det bra även med motordrivna träsken

13a ja

13b ja, b.c. ja halmen får läggas på längd med att det är råd till att skära av den något om man sträcker ut träd från den ena kanten till den andra och fästas där underkant på vindskannarna och skär en rallinge därefter

13d. Sälligt nya bestämmer för det vill inte gå av

14a. Man använder vanlig halmen som packas väl ihop och lägges mitt över ryggingen och på ovärpa långa blånor som spikas eller bindes över

15. En som bieder ut halmen och en som binder fast den & en som lagar fram materialet

M. 10822:87.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

nej

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17. Läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18. Inte här på arten men kanske på andra arter t. ex. vissa frakter i Skåne

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19. Ja om jag får betalt för det så jag kan

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20. I min hemort

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

21. Småbrukare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

207

201/123

Acc. n:r M, 10822:88.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Mouobergs län*Härad: *Lunnerbo Krb*Socken: *Vrå*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Birger Petersson*Adress: *Bjerseryd Vrå*Födelseår och födelseort: *Vrå, 1884*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) tak-
kärpar?

Svar:

Halmtak
de sista 40 åren bundet med ståltråd

förekommer ej

10-15 %

20 %

mer än hälften

så gott som allmänt
nej

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

98801

fortlöpande söm
Träden stiches genom kalamen om päkten
och läses med enkel ^{Svara 2} söm

ungefär så
en trävel på vilken stälträden
utfyller och en kavi för putning
på en bräda för drömning af kalamen

mga andra redskap som använts
på sidan jag började för
45 år sedan

M. 10822:90.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?

Tröskas med slaga och
benytas till bäras på omkring
8 kg

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

användes ej här

13. a. Täcket även (~~eller endast~~)
utanpå det gamla taket?

ja

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

ja

c. Hur behandlas takskägget?

rakskäres efter ett snöre

d. Läggas halmtak (~~vasstak~~)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

ja
Kubmen nedbinds från båda sidor
och ett nytt tagar påläggas över
förkommer knappast då det sällan
blir till

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

en bredda ut kubmen en hinder
och en här upp dem

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkäpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

nej

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

på läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Ja för 30 år sedan

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Ja

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

Från Liddavitt och utmed
Sveavägen

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Snickare och Småbrukare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

208

201/123

Acc. n:r M 10822:92.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Summarts Krb*Socken: *Vri*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *F. d. Hjernst*Adress: *Vri* ✓Födelseår och födelseort: *1897 Vri*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1. *Ja, halmtak.*2. *Ja, bindetak.*3. *Kaj.*4. a. *25%*b. *70%*c. *90%*d. *100%**Ja, i smärre afse*

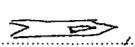
M:10822:93.

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

6. Varje lilla bindas med fortlöpande söm.

7. Värmen utbränds vid brytning vid tabak och korn.

Varje blad bindas med ståltråd eller järntråd
med goda spån och ribbor av björk.

8a. Spån - , tenis och klipp-träde. spånblad.
vid söm av ribbor spån korn, tenis och klipp-träde

8b. Ej mig utskilt -

9. se ovan.

10. Träden visat för söm, med tenis stans
tabak så att det blir jämnt med klipp-
träden givtas brosen.

10822:94.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

11 nej

12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

12 Flyttörsta eller i snötida fall maskinberedd
Långhalm.

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

13. a. Ja.

b. Ja.

c. Se svarat under 10.

d. Ja.

14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?

14. a med foss eller småträl och i samma tid med massmitplattor.

b. med träl, som bryts över list eller med spira som bryts in under träl.

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

15. 1 bredare, 1 binnelare, 1 bänne eller
hantlangare samt vid täckning även
en gammal tak en som får u målar
omöjligt byggs

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

16. Ja, först för mycket länge sedan. I Bjärnved
i nu riktiga hus.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

17. Ja läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

18. Ja, men ej numera.

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

19. Nej

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

20. Endast i egna hus.

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

21. Ja, kammarvärd, kammarheros, försättnings-
man, boubredningsman, m. m.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

191

127/218 b - 219 ac 5901

Acc. nr M 10822:96

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Fälra Mår*Socken: *Arley*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Eutfrid Pettersson*Adress: *Björnsåsa*Födelseår och födelseort: *1891 Hagley sm.*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Ja.
f. m. med järntråd, förs 1920
med vidjor.

Nej.

För närvarande 80 %.

" 10 år sedan 90 %

" 50 " " 100 %

nej

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

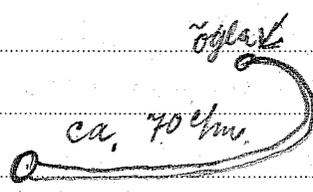
b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

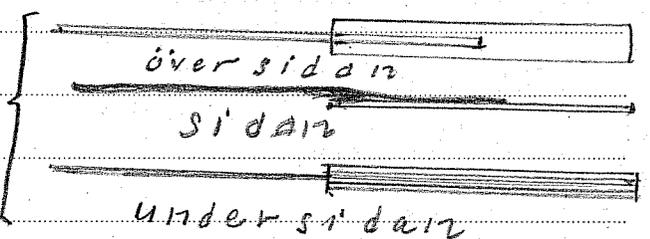
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

SSBDF

Nej.
1 1/4 x 1/2 roff läggs på utbländ kulor
~~svart~~ svart bindning plus
medelst golv tröda 18 med en glas
mellanrum.

Nål och skovel
nej
Nål:

Skovel:

Nål:
Tråd sättes i öglast och ströles ner under
användning och togas med handens hjälp
tillbaka och ströyles ofta återigen under
flödet.

Skovel:
användas att driva kulorna förut.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?

knäputor

12. Hur beredes
a. långhalmen?

Slagträskas och pressas

b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?

Skördas under vinters på isen, luftas i vasskärvar och upplaggas i luggor

13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?

Ja,

b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?

Ja,

c. Hur behandlas taksägget?

Skivras jämnt och drivas.

d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?

Ja,

14. a. Hur ryggas taket?

Vanlig träskalm läggs på ryggen och luftas hövligt med 3" maskin och löstfyllad lundens fard. I lundens och används vanlig lund och städas upp med lundens. Jag använde en "tröt" med lundens.

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Vi öra två: en bärar ut halven den andra bärar och drivas med skovel

M. 10822:99.

nej.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

Punda stänger

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

nej.

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Ja, ja.

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

{ 1905 och 06 fort faromte vörlosom
iinn Lödvs Horns Abars smit
Åland
Jordbruk

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

187

126/2136

Acc. nr M. 10822:100.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Kulmar i Nöckleby*Socken: *Wissefjärda*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Karl Aron Johansson*Adress: *Wissefjärda*Födelseår och födelseort: *1875 1876 Gullabo*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

*ja både halmtak och vasstak
bunden vid underlaget med
galvinsesad metalltråd
nej ej att rekommendera*

3 procent

5 procent

6 procent

7 procent

nej raftar användas på varje lager

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?
7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.
8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.
- b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?
9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.
10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

isolerade band

Tråden klipptes av omkring 30
tumms längd och göres en ögla i ena
ändan och stiches ned på nedsidan
av raften och om dens understa
slanen och drages åt så hårt som möjligt
ja med trädvidjar
redskap är en täckskavel
av en bräda 2 alnar lång
och 5 tum bred och beflad
på ena sidan med 30 tumms
skaft i ena ändan och en
sax vanlig häcksax och en
träpale 12 tum lång och öga
en tum i spån udden så börjas
sax med till och fäster den
7-8 tumms bräda på högkant.
Täckskaveln användes att bearbeta
holmen närm att sticha med tråden
och saxen att klippa nedra kanterna

M. 10822:102.

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?

fotbeklädnad gumskar

12. Hur beredes
a. långhalmen?

här på skogslandet slagträskes
långhalmen och bindes i kärvar

b. vassen?
När och hur skördas den och
hur förvaras den?

vassen skördas på vintern upp^a
isem när den är nog bärkraftig
och buntas i kärvar förvaras under tak

13. a. Täckes även (eller endast)
utanpå det gamla taket?

best att riva av det gamla taket

b. Beskäres taket, när det är
färdiglagt?

nej endast nedersta kanten
klippas med sax

c. Hur behandlas taksägget?

ja

d. Läggas halmtak (vasstak)
även på nya hus?

14. a. Hur ryggas taket?

man breder ett tjockt lager av
halms kvärs över ryggen

b. Hur lagas ett söndrigt tak?

man viker noga upp den gamla
halmen vid kanten och avans
och läggs i ny halms

15. Hur många arbeta samtidigt
med taktäckningen? Och vil-
ken är i så fall arbetsfördel-
ningen?

jag har en man till hjälp med
att bära upp halms och binda

M.10822:103.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

nej icke här på denna
trakten
Taket lägges antingen på runda
stänger eller på 2 tumms läkt
nej endast på Olund har jag
sett för 50 år sen kalltack
på boningshus

ja

ifrån 1910 till nu i Kosegården
Gullabo Kartslunda och Blekinge
ja jordbruksarbetare höfverkar
betare sementarbetare korgmakare

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

296

224/219a

Acc. n:r M 10822:104.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*

Härad: *Södra Fjortå Klän*

Socken: *Golemsen*

Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Lina Nilsson*

Adress: *Möckelne*

Födelseår och födelseort: *1918 Golemsen*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvvert för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

nej

223/222c

Acc. n:r M. 10822:105

LUF 62

293

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: Småland

Härad: Tjusts

Socken: Törnsfalls

Uppteckningsår: 1948

Uppgifterna lämnade av

Namn: C.M. Nordberg

Adress: Almvik

Födelseår och födelseort: 4/6 1877

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. *Numrera svaren efter frågorna.* Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

- 1) nej inget enda hus i hela kommunen finnes som är täckt med halmtak eller vasstak.

220/223c

Acc. n:r M.10822:106.

LUF 62

287

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *J. Tjurds härad Knu*Socken: *Värbum*Uppteckningsår: *1948.*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Ervid Nilsson*Adress: *Fråstgården Värbum*Födelseår och födelseort: *1893 Hjertal socken*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1) Ja visst jag kunnat ibland finnas det i socknen
2 mindre hus med halmtak, men ovanpå dessa tak har
för 30-40 år sedan pålagts tegel.

2) Dessa halmtak äro bundna vid underlaget
med vidjor.
Dessa halmtakshus äro på en ö (i Östergötland)
som tillhör Värbums socken.

Dessa uppgifter är den enda upplysning
jag kan lämna i denna sak.

Värbum den 17/2 1948

Högskoleingenjör Ervid Nilsson

221/204 *tuusjy s. 107a.*

Acc. nr M. 10822:107

LUF 62

289

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*

Härad: *Tveta*

Socken: *Barkeryd*

Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *J. E. Andersson*

Adress: *Sjöeryd Ång*

Födelseår och födelseort: *1860. Barkeryd*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d. v. s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

I min hemtrakt finns inga halmtak nu. Till halmtak måste halmen vara slaggtröskad underlaget bestod af slanna sedan lades halmen der på och breddes ut lagom tjockt. Öfver en slanna lades ett spröt i det sprötet fästes tojpen på en vedja vedjan fick vara vid den så att hon var mjuk och väst i stora ändarna sprötet lades öfver raftet vedjan släks ner på den ena sidan slanna och upp

N° 2 På den andra sedan staks ändan under
vedjan och drogs åt sådana vedjor fick
de binda på flera ställen med några
almar emellan

N° 3 Halmtak kunde inte täckas med annan
halv än slagtröskad

N° 4 På den tiden då halmtaken varit bruk
var nästan alla ladugårdar täckta
med halv sjut och mindre hus.
Täcktes med ved, här på trakten har
inga nya halmtak varit täckta på
den sista 50 åren

N° 5 Inga vidare karyor än spröten som
lägges på halmen

N° 6 Långhalmen slagtröskas bindes
i sjärvar & Medvass har inga tock
varit täckta här omkring den jag bor

N° 7 fortsättning. in en gran svej dom
flätas i hop öfver ryggen & ett hål
i taket lagades så det örnades i den
gamla halmen der stak in ny lång halv

10822

Nu Det föddras två man i varje lag
sedan födras hantlångning till att
föra upp kalmnen

Nu har jag under tecknad gjort reda
för den gamla teckningen så den
du var. När jag var pojke var alla
husen gamla på den gården jag har
jag är född på gården har varit
der hela min tid jag är nu 84 år
J. E. Andersson

6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner — gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

Isolerade band eller som användes ej
Vid bindningen användes vedjor vedjor
af björk eller pil å dom skall vridas
så att dom blymsjuka.

Vid takningen användes inga vidare
redskap än en ställning utanför väggen
redskap har jag ingen kännedom om

I Gamlatiden fick de utföra arbetet
med yxor, någonsåg viste icke knäppast
om vid boarning hadde en mulnappor

Redskapen vid ett bygge var yx san
och mulnappar i olika storlekar samt
huggjern och banknif samt hyffel med enkel tand
hammar och tång

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädning?
12. Hur beredes
a. långhalmen?
b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täcket även (eller endast) utanpå det gamla taket?
b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
c. Hur behandlas takskägget?
d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

M. 10822:109.

Wid täckning användes inte någon särskilt beklädning de hadde endast en täckstäng till att ha fotterna emot så att de inte fälde ned det waren lina i var ändan linnan var fäst linnan var fäst i den uppersta slangen den flyttades upp så fort de täkte n När taket var omyntet refs det af och täktes på nytt b beskärningen gick till så de höll en plankan under hofsen sedan hugg demed en stor yrsa mot plankan då blev hofsen jämn d på den tiden halmtaken var i bruk täktes nya hus med halmtak När täcket är täkt på båda sidor upp till ryggen så lägges ett varf med långhalm öfver ryggen sedan lägges en slang på var sida i slangen borrar ett hol i var änden der stöps

M.10822:110.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkåpparna? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raff)?

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

I vinskedan borrades ett hål i var ändan ett par meter mitt för en slana där stack in en grans svej i slanans borrhål ett hål där staktojpen in drags åt sedan slags en pinne i hålet så att det blef fast

N:17 Taket lades på ravel

N:18 På boningshus kunde inte halvm användas som täcktes med torf eller bräder

Något vidare formulär angående täckningen kan jag icke lämna

Täckt har jag aldrig men jag har varit hantlangare har jag varit upvit af gamla halmtäck det har jag fast
N:21 Jag har varit jordbrukare hela min tid

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

221/130 d

Acc. nr: M. 10822:111,

LUF 62

288

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Fresten* *JRP*Socken: *Barnarp*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Karl E. Berg*Adress: *Kärlbo gata 210 Jönköping*Födelseår och födelseort: *1879 Thorvik Barnarp*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Som svar på Er förfrågan om halmtak får jag meddela att att jag aldrig haft minsta befattning med halmtak, varför varför jag inte kan lämna den minsta upplysning om dess sakerna

Högaktningfullt

Karl E. Berg

232

206/209a

Acc. n:r M 10822:112.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap:

Härad:

Socken:

Uppteckningsår:

Svealand

Uppvidings KB

Ladshö

1948.

Uppgifterna lämnade av

Namn:

Adress:

Födelseår och födelseort:

Knut Johansson
Kärsnäs

1880.

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. *Numrera svaren efter frågorna.* Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

Nej

—

—

—

—

Jag minns nästan då jag började minnas

11. Använder Ni vid täckningen vantar, knäputor eller särskild fotbeklädnad?
12. Hur beredes
 - a. långhalmen?
 - b. vassen?
När och hur skördas den och hur förvaras den?
13. a. Täckes även (eller endast) utanpå det gamla taket?
 - b. Beskäres taket, när det är färdiglagt?
 - c. Hur behandlas takskägget?
 - d. Läggas halmtak (vasstak) även på nya hus?
14. a. Hur ryggas taket?
 - b. Hur lagas ett söndrigt tak?
15. Hur många arbeta samtidigt med taktäckningen? Och vilken är i så fall arbetsfördelningen?

Rågen slaytröskades.

M.10822:114.

16. Har Ni hört omtalas eller sett att man borrar hål i vindskejderna till fäste för takkäggar? Var och när brukades detta? Angiv om möjligt stället.

Nej

17. Lägges (lades) taket på läkt eller på ravel (raft)?

Ja annärst på läkt

18. Användas (användes) dessa tak även på boningshusen?

Ja har aldrig sett något sådant
har

19. Är Ni villig att eventuellt besvara ett utförligare frågeformulär (som i så fall honoreras om så önskas)?

Nej.

20. När och var har Ni varit verksam som taktäckare?

Nej.

21. Har Ni även annat yrke? Vilket?

Ja har aldrig sett ett halvt tak
täckas men har i minns ett o annett
ladugårdstak av halv.

OBS! Skulle Ni ej få plats med alla svaren på detta papper så bedes Ni vänligen skriva återstoden på ett löst papper av samma format. Använd även helst ett löst papper därest Ni vill göra någon förtydligande teckning. Och sänd gärna in svaret så snart som möjligt — det underlättar arkivets arbete.

224

205/210c

Acc. n:r M 10822:115.

LUF 62

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Uppvidinge nr 6*Socken: *Henrika*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Gustav Carlsson*Adress: *Orancke Henrika ✓*Födelseår och födelseort: *Henrika 1889*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på *alla* frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa *bindetak*, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölls) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

nej, har ej förekommit. Således användes före afly med tak

227/204

Acc. n:r M. 10822:116.

LUF 62

301

Uppgifterna hänföra sig till

Landskap: *Småland*Härad: *Viåta*Socken: *Gränna landskommun*Uppteckningsår: *1948*

Uppgifterna lämnade av

Namn: *Emil Fast*Adress: *Posthus Gränna*Födelseår och födelseort: *Gränna socken 1885*

Folklivsarkivet i Lund beder Eder härmed vara vänlig besvara nedanstående frågor i och för en undersökning rörande de i snabbt försvinnande stadda halmtaken. Vi vilja medan ännu tid är söka rädda åt kommande tider kunskapen om halmtaken, deras förfärdigande, förekomst och egenskaper. Vi äro tacksamma för korta, tydligt och helst med bläck skrivna svar på alla frågorna. Numrera svaren efter frågorna. Frankokuvret för svaret bifogas.

Frågor:

1. Finns å Eder trakt halmtak eller vasstak?
2. Äro (voro) dessa bindetak, d.v.s. sådana där halmen (vassen) är (var) bunden vid underlaget medelst vidjor, snöre, järntråd eller på annat sätt?
3. Eller äro (voro) de av löst pålagd ej slagtröskad halm som hålles (hölles) kvar av pålagda träkonstruktioner?
4. Hur pass vanliga äro (voro) dessa bundna tak i procent räknat?
 - a. för närvarande?
 - b. för 10 år sedan?
 - c. för 20 år sedan?
 - d. för 50 år sedan?
5. Användas (användes) takkäppar?

Svar:

1) De sista vasstaken på denna trakt rensades upp byggd 1876. Det sista halmtaket någonsin på 1900 talet
 2) Både halm och vasstak byggdes med vidjor men på sista tiden byggdes med järntråd från början på 1900 talet 3) Nej halmen som var slagtröskad eller på senare tid tröskad på så bunda ^{träkonstruktioner} tak
 släpptes på tvären i vesket varvid halmen blev rak och kunde huntas i kuren 4) för närvarande
 a. b) omkring 5% c. 10% d. 25% 5) Nej
 Detta gäller utens och ledugårdar på byggnadsplan har alltid varit halmtak men sällan tak
 stücken

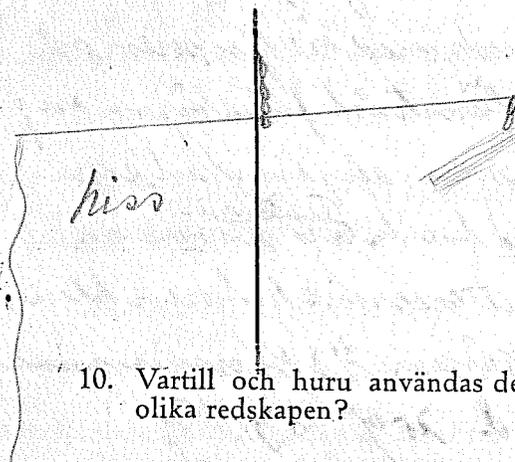
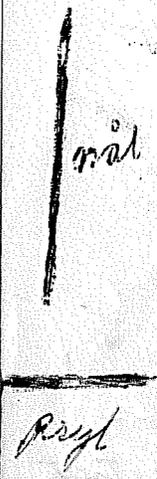
6. Använder Ni isolerade band eller fortlöpande söm?

7. Beskriv Ert tillvägagångssätt vid bindningen och angiv materialets art. Bifoga gärna en förtydligande teckning.

8. a. Vilka redskap använder Ni vid täckningen? Räkna upp alla.

b. Har tidigare använts även andra redskap? Vilka?

9. Var god beskriv alla nu eller tidigare använda redskap (material, konstruktion, dimensioner - gör gärna en enkel blyerts-teckning) och angiv deras benämning, även på ortens dialekt.

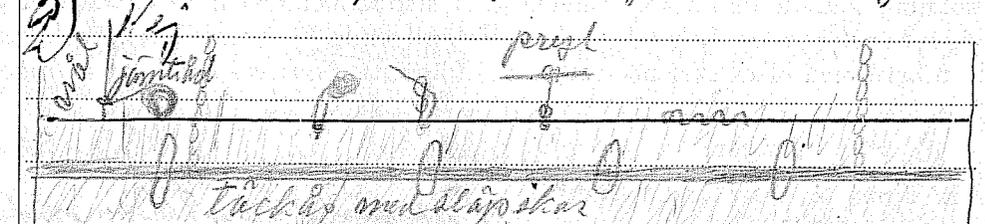

10. Vartill och huru användas de olika redskapen?

~~1) 18801~~

1) bindning med värlan stäcker dessa genom taket utifrån om man inte har för stäcker upp dem igen på ena sidan sidan om värltet som taket villade på. så kunde det om täckspåret som låg på träarna varpå i bilderna

2) täckas med släpskar järndedjen. så ut på pnyl. hiss

10) Täckning med järndedjen, så den förs genom taket med träarna i målsögat. om man inte har för stäcker upp dem igen träarna klippas av i den som ändrar gälden är ögyltan den andra ändran stäcker i ögyltan varpå den stäcker i ögat på pnyl om värlan är utgått så låg kringa kringa på täckspåret som det låg ut. kraftigt så den om träarna stäcker under spåret så att det ej kommer åt att komma, täckas på flyttan uppåt om efter för att taket täckes

